

**R. P. Ioannis Præpositi Atrebatis, E Societate Iesv, S.
Theologiæ Doctoris, & quondam in Vniuersitate
Louaniensi ac Duacensi Professoris, Commentaria In
Tertiam Partem S. Thomæ De Incarnatione Verbi ...**

LePrévost, Jean

Dvaci, 1629

Art. VI. Vtrum in significatione Sacramentorum requirantur verba.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94249](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94249)

ARTICVLVS VI.

Vtrum in significatione Sacramentorum requirantur verba?

AFFIRMAT. Conclusio intelligitur de Sacramentis nouæ legis; cuius tres in corpore assignantur congruentia.

1. Sacramentorum author est Verbum, & proinde nostra Sacramenta verbis constantia optimè representant suum authorem, qui miracula & opera supernaturalia verbo perfecit. 2. Sacramenta sunt instituta pro homine tanquam salutare medicinæ spirituales, quas medicinas homo constans animâ optimè potest intelligere, dum verbo proferuntur. 3. Sacramenta sunt signa sanctificationis, verba autem inter signa principatum tenent, vt tradit Aug. lib. 1. de doctrina Christiana cap. 3.

His addi potest. 4. congruentia, quod videlicet verba optimè declarent in quem finem res sensibiles sint assumptæ, & ad quem effectum; v. g. quod aqua in baptismo assumpta sit ad mundandum, non verò ad refrigerandum &c. & ita de alijs. Vnde Christus pro Sacramentorum confectione conuenienter verba instituit, quæ suâ significatione in determinationem rerum assumptarum determinent & nobis declarent ad quid assumantur.

Ex his duobus articulis patet, in confectione Sacramentorum nouæ legis requiri res & verba, vt etiam tradit Conc. Flor. in decreto de Sacramentis. vbi tamen

Notandum non requiri in omnibus Sacramentis essentialiter verba propriè & strictè supra, cum matrimonium etiam in ratione Sacramenti iuxta communem sententiam perfici possit absque verbis propriè dictis; omni videlicet signo, quo legitimus consensus potest exprimi, eò quod Christus Dominus contractum matrimonialem civilem eleuans ad esse Sacramenti ad eius essentiam id solum requisierit, quod necessariū est ad legitimum contractum. Vnde quātum est ex institutione Christi, ad Sacramentum matrimonij non requiritur aliud ex parte consensus, quā quod pro varietate pronuntiarum &c. necessarium est ad legitimum consensum, & proinde ad illud non requiruntur verba propriè dicta, sed sufficiunt æquivalentia.

Confir. quia quod Flor. dixerat Sacramenta perfici rebus tanquam materia, verbis tanquam forma, vbi agit de Sacramento matrimonij, seipsum quasi explicans dicit, *causa efficiens matrimonij* (id est vinculi matrimonialis) regulariter est *mutuus consensus* per verba de presenti expressus; per quam particulam, regulariter, satis declarat ad rationem Sacramenti etiam nouæ legis, non requiri verba propriè dicta, sed sufficere æquivalentia, quamuis in alijs Sacramentis præter matrimonium semper inueniantur verba propriè dicta.

Notandum 2. non semper in Sacramento requiri res sensibiles distinctas à verbis propriè sumptis: nam matrimonium iniri potest per verba, ita vt nullum aliud sensibile signum in eo contractu intercedat. Similiter in Sacramento poenitentiae non requiritur aliud sensibile præter verba.

Dixi *res sensibiles* &c. quia etiam in his Sacramentis requiritur aliquid aliud præter verba: in matrimonio quidē interior consensus, qui innotescit per signa externa, quique requiritur vt eadē signa externa sint signa practica cōsensus: in poenitentia verò requiritur internus dolor, qui per externam

confessionem reddatur sensibilis, quique eandem confessionem consecretur informare, vt ea sit sacramentalis; & proinde bene traditum est à Flor. omnia Sacramenta perfici rebus, etiam prout res à verbis distinguuntur.

Ex quibus patet frustra Durandum in 4. dist. 1. quæst. 3. art. 2. negare in Sacramentis omnibus notatæ legis inueniri rem, cum Flor. id doceat.

Quod si urgeat non semper inueniri res sensibiles à verbis distinctas, Resp. id nec contra Flor. nec contra communem Doctorum sententiam facere, cum non velint in omni Sacramento necessariò inueniri signa sensibilia à verbis distincta, sed quod Sacramenta perficiantur rebus (rem latè sumendo etiam pro actione) quæ saltem reddantur sensibiles per aliud: quod etiam conuenit dolori parti poenitentiae, qui redditur sensibilis per confessionem, & consensus in matrimonio, qui per signa externa innotescit.

Quæri posset vtrum in Sacramentis legis veteris verba fuerint necessaria.

Resp. non videri, vt communiter Doctores; & videtur insinuare D. Th. resp. ad 3. si cum ipso argumento conferatur. Cuius rei variè solent assignari congruentiae. 1. quod status legis veteris esset imperfectus, similiterque Sacramenta illi statui proportionata essent imperfecta, imperfecte representantia Christum gratiæ authorem eiusque passionem; vnde decuerit illa in rebus mutis & signis minus perfectis institui: cum è contra decuerit nostra Sacramenta, vt pote representantia Christi passionem iam exhibitam, institui in signis perfectioribus. 2. quod decuerit in noua lege esse signa sanctificationis perfectiora, & perfectiores ritus Deum colendi. 3. quod Sacramenta vetera essent figuræ nostrorum, quæ proinde in signis imperfectioribus conuenienter institui debuerint.

Nec obstat quod Leuit. 4. in sacrificio pro peccato populi præscribatur vt oret sacerdos; quia verisimile est eiusmodi verba non fuisse de substantia Sacramenti, sed solum coniuncta Sacramento ad Deum colendum; quod aliquo modo potest ostendi ex eo quod nulla orationis forma præscribatur, sed sacerdotis arbitrio relinquatur.

DVBIVM I.

Vtrum Sacramenta perficiantur rebus tanquam materia, & verbis tanquam forma?

VIDEATUR quod non: quia res & verba sunt planè diuersi generis, quæ nullo modo videntur posse coire ad vnum conslandum. 2. forma sola inesse materiæ, verbum autem seu sonus articulatus nullo modo inest rei, quæ simul cum verbo concurrat ad Sacramentum: nam verba in baptismo v. g. *ego te baptizo* &c. non insunt aque sed aëri.

Confir. 1. verba concurrunt ad Sacramentum, quamuis pronuntientur paulò antè quā materia v. g. aqua applicetur; quo casu non possunt fortiri rationem formæ, cum id quod præiacet, rationem formæ non sortiatur. Confir. 2. verba interdum proferri possunt etiam aliquanto tempore postquam desijt esse id quod dicitur materia, vt patet in Sacramento poenitentiae, in quo dari potest absolutio etiam aliquanto tempore post confessionem, & postquam desijt dolor: eo autem casu verba non possunt dici forma, cum non possint informare id quod præterijt.

3. Tam res quam verba potius sunt materia, cum forma Sacramenti sit significatio illa supernaturalis, quam sortiuntur ex Christi institutione: non enim sola res, sed etiam verba cum sua significatione quam habent ex hominum instituto, assumuntur à Deo ad ulteriorem significationem, quæ proinde significatio potest dici forma etiam verborum prout esse sacramentale sortiuntur. Probatur: significatio est & dici potest forma constituens rem in ratione signi. his tamen non obstantibus

48. Resolutio affirmans. Conc. Flor. August. Accedit verbum ad elementum, & sit Sacramentum.

Dicendum Sacramenta perfici rebus tanquam materia, & verbis tanquam forma. Ita Conc. Flor. Confirmari potest ex Aug. tract. 80. in Ioannem. *accedit verbum ad elementum & sit Sacramentum item: unde ista tanta virtus aquæ & corporis tangat, & cor abluat, nisi faciente verbo &c.* quibus verbis, *accedit, faciente*, satis insinuat verba illa *ego te baptizo &c.* in Sacramento Baptismi respectu aquæ se habere per modum formæ: cum sicut forma accedit materiæ ad eius indeterminationem determinandam & complendam, ita verbum accedat aquæ ad complendam eius analogicam similitudinem per suam significationem magis determinatam, ut ex dictis patet; & proinde verba optime sortiuntur rationem formæ: cum etiam sicut vis naturalis in entibus physicis oritur à forma, ita vis Sacramenti precipue oriatur à verbis sacramentalibus.

Obiter notandum quod licet prius dictum August. à plerisque doctoribus intelligatur & explicetur de omnibus Sacramentis, Aug. tamen de solo baptismo illud accipiat, accipiatque elementum strictè, non vero late pro omni eo quod sensu percipi potest: quod satis patet ex discursu, & scopo eiusdè, similiter ex posteriori eius dicto, quod enim prius vocauerat elementum, postea vocat aquam.

49. Verba habent rationem formæ, quia sunt magis determinata significationis.

Conclusio etiam patet ex analogia Sacramenti ad corpus physicum, quæ in explicatione Aug. est insinuata: quod sc. quemadmodum in composito physico id dicitur forma, quod alteri accedit illius potentialitatem complens, & determinans indeterminationem: ita in Sacramentis verba aptè dicantur forma respectu rei, cum ratione significationis suæ magis determinata quam habent ex hominum instituto, determinent rem cuius significatio est minus determinata. Et ita passim loquuntur authores; immo & Ecclesia, quæ censet formam baptismi esse hæc verba, *ego te baptizo &c.* formam confirmationis, *consigno te &c.*

Significatio sacramentalis, est forma totalis ipsius Sacramenti.

Dixi, verba sortiri rationem formæ respectu rei, ut enim patet ex dictis, & ex 3. argumento respectu significationis, quam tam res, quam verba sortiuntur ex diuina institutione, per quam euecta sunt ad aliquid sacrum significandum, seu ut consent vnum signum sacrum, se habent per modum subiecti & materiæ. Nam significatio sacramentalis non solum fundatur in re eamque censetur afficere, sed etiam in verbis; ita ut res simul & verba assumpta sint ad vnum signum constituendum, cuius forma sit ipsa significatio, quæ potest dici forma totalis ipsius Sacramenti: nihilominus si res & verba inter se conferantur, verba respectu rei aptè dicuntur forma, atque adeo forma physica Sacramenti. vbi

50.

Notandum quando res dicitur materia, & verba dicuntur forma, ea non nudè spectari, ut supra est insinuat, sed rem sumi cum similitudine analogica naturali quam habet cum effectu Sacramenti, verba autem cum significatione ex instituto. v. g. hæc verba *ego te baptizo &c.* non dicuntur forma prout sunt nudus sonus articulatus, sed prout etiam ex hominum instituto significant lotionem,

ratione quantum analogiæ & significationis assumuntur ut significant rem sacram, ita ut etiam significatio ex instituto sit quasi materiale respectu ulterioris significationis. Cum verò significatio verborum sit magis expressa & determinata respectu rerum, verba dicuntur forma, & significatio sacramentalis precipue ab illis petitur, & in illis refertur, quamuis, ut optime notat. Caiet. circa responsionem ad 2. neutrum seorsim sumptum hanc habeat significationem, vel virtutem sacramentalem, sed si sibi inuicem coniungantur, nam significatio sacramentalis est vna & simplex, quamuis in rebus & verbis fundetur: quemadmodum est vna simplex significatio ex hominum instituto in integra oratione, quæ non est in vlla syllaba aut dictione seorsim sumpta, sed immediate in tota oratione. Quod etiam cerni potest in alijs rationibus signi, quæ interdum in pluribus rebus fundantur, in quibus seorsim sumptis ipsa ratio signi non inuenitur, neque seorsim sumptæ ingenerant conceptum rei significatæ, etiā partialiter & imperfectè, sed tum demum quando coniuncte sumuntur.

Neque contra hanc explicationem vrgent quæ adfert Bell. lib. 1. de Sacramentis in genere cap. 18. Caiet. circa 3. propositionem. Nam Caiet. non vult negare verbis competere suam significationem quam habent ex hominum instituto, sed hanc sacramentalem, quam vult immediatè competere conflato ex rebus & verbis, neutri autem parti seorsim sumptæ modo à nobis explicato.

Petes utrum Sacramenta ita perficiantur rebus & verbis, ut ijs essentialiter consent?

Resp. 1. Sacramenta quæ in usu seu actione consistunt, constare rebus & verbis essentialiter: quia utrumque essentialiter requiritur ad esse sacramentale, & in illis iunctis significatio rei sacramentalis fundatur, ut patet in baptismo ad cuius rationem essentialem non sola ablutio aquæ, vel sola verborum prolatio pertinet, sed utrumque.

Nec refert quod aliqua Sacramenta denominationem sortiantur à rebus, ut quod baptismus vocetur ablutio; alia vocentur à verbis, ut penitentia, quæ interdum vocatur absolutio, id inquam non sufficit ut dicamus verba & res non pertinere ad intrinsecam rationem similitudinis Sacramentorum, quia huiusmodi denominationes sumi possunt ab vna parte, in quâ expressa subintelligitur alia.

Resp. 2. verba quibus perficitur Sacramentum Eucharistiæ non sunt de intrinseca eius ratione, tanquam aliquid intrinsecè illud constituens; quia certum est hoc Sacramentum consistere in aliquo extrinseco actionem consecrationis: quamuis ergo verba requirantur ut Sacramentum fiat, non tamen se habent ut forma intrinsecè illud constituens, sed ad illud comparantur tanquam principium effectuum: similiter panis & vinum, ex quibus hoc Sacramentum conficitur, illud non constituunt, sed se habent respectu illius ut materia transiens.

Ad 1. argumentum initio propositum respondeatur ex D. Th. ad 2. quamuis, quantum ad naturam rei spectat, res & verba sint in diuerso genere, in ratione tamen significandi posse in vnum conuenire; quæ ratio cum principalis à verbis petatur, illare spectu rerum rationem formæ possunt obtinere.

Ad 2. respondeo inexistentiā propriam & physicam solum requiri in forma physica respectu materiæ (excipio animam rationalem quæ materia non inexistit) quoad cum illa compositum physicum constituit; in alijs verò ut duo censentur coire, & in vnum in suo genere conflare, atque adeo vnum respectu

Vulgaris significatio verborum est quasi materiale respectu significationis.

Caiet.

Defendit

Caiet.

51.

Quasi.

Res & verba sunt de essentiis Sacramentorum quæ in usu consistunt.

Non item, Eucharistia.

52.

Ad argumentum 1. respondetur.

specu

specu alterius dicatur forma, non requiritur inexistencia, vel etiam vno physica illorum inter se; vt quando duo ex alterius institutione assumuntur ad significandum; sed sufficit vt eum modum vnionis sortiantur, quem determinat instituentis, potestque vnum respectu alterius se habere per modum formae, si illius potentialitatem censeatur determinare. Qualis coexistencia materiae & formae requiratur vt sibi mutuo censeantur vniri, seque afficere, commodius in singulis Sacramentis explicabitur: quia id peti debet ex rationibus particularibus Sacramentorum & ex ipsa ratione formae.

Ad priorem confirm. resp. licet requiratur vt materia physica praecaeat (salte secundum ordinem naturae) formae, id non requiritur in eo quod dicitur materia per analogiam ad materiam physicam, sed sufficere vt quando suo modo vniantur, sese habeant respectu alterius tanquam determinabile ad determinatum: possunt autem in suo genere vniri, licet prolatio verborum non nihil tempore praecedat. Nam haec oratio, *ego te baptizo &c.* morali hominum iudicio potest censeri vera, quamuis non nihil praecedat lotionem, & proinde potest censeri illi secundum rei exigentiam coniungi, & determinare indeterminatione applicationis aquae, & per consequens respectu illius subire ratione formae.

Ad 2. confirmationem similiter respondeo distantiam temporis non impedire, quod minus verba absolutiois possint fortiri rationem formae respectu praecedentis contritionis & confessionis, quae actu non perseueret: quia possunt nihilominus moraliter illa respicere, moraliter illis coniungi, & ea determinare: prout in iudicio absolutio vel condemnatio etiam tempore subsequens, censetur moraliter vniri accusationi, testium depositioni, & per ordinem ad illa fieri.

Ad 3. patet solutio ex dictis, quod scilicet quamuis significatio ex Dei institutione, ad quam assumuntur res & verba, dicatur forma totalis, respectu cuius etiam verba se habeant vt materia, non obstat quod minus vna pars physica Sacramenti respectu alterius rationem formae fortiri possit.

D V B I V M II.

Qualia verba ad Sacramentorum confectionem requirantur?

HERETICI huius temporis requirunt verba concionatoria, quibus populo rudi diuinae promissiones proponantur, & explicentur: immo Caluinus ita concionem requirit, vt videatur sentire eam esse necessariam ad rationem ipsius Sacramenti, & sufficere. Nam licet alibi aliter videatur sentire, l. 4. institut. cap. 4. §. 4. ait, atque hoc est quod vniuerso dicunt constare Sacramentum verbo & externo signo. Verbum enim intelligere debemus, non quod sine sensu & fide insusurrantium solo strepitu velut magica incantatione consecrandi elementi vim habeat, sed quod praedicatum intelligere nos faciat quid visibile signum sit. Quo loco declarat se ad rationem Sacramenti requirere verbum concionatorium, cum illud opponat verbo quod dicit sine sensu insusurrari. Quod ex eo etiam potest confirmari quod Caluinus dictum Aug. accedit verbum ad elementum & si Sacramentum, explicet de verbo concionatorios: cum tamen Aug. agat de verbo necessario ad Sacramenti confectionem: dicit enim, detrabe verbum, quid est aqua nisi aqua?

Alij requirunt quidem concionem vt Sacramentum vtiliter percipiatur, non tamen videntur

exigere tanquam ad rationem Sacramenti necessariam. Vnde magna est inter eos dissensio de Sacramento Eucharistiae: nam, vt refert Bell. lib. 1. de Sacramentis cap. 19. aliqui nullum aliud verbum adhibent praeterquam instructionis, recitantes tantum verba Apostoli 1. ad Cor. 11. huc spectantia, quae concionator explicat, deinde absque vlla caeremonia panem & vinum distribuentes; alij verba institutionis merè historice recitant, alij cum intentione consecrandi.

Dico 1. ad essentiam Sacramenti non requiruntur verba concionatoria. Est de fide, constatque ex perpetuo Ecclesiae vsu.

Probatur peculiariter contra haereticos; non potest vilo modo ostendi ex verbo Dei scripto huiusmodi verba requiri; igitur iuxta illos dicendum non requiri, cum in re sacramentaria iuxta sua principia nihil debeant censere necessarium, quod in scripto Dei verbo non praescribitur. 2. scriptura potius ostendit contrarium. nam Matth. ultimo docet vt baptizemus in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti, quae verba non sunt concionatoria.

Dices, ex hoc loco non haberi formam baptismi esse verba citata. Nam Domini sententia potest intelligi, vt baptizemus in nomine Patris, i. autoritate Patris, quauis praedicta verba non vsurpemus.

Sed contra facit, quod iuxta illam explicationem nulla haereticis relinquantur solida ratio requirendi verbum ad rationem Sacramenti: si enim ex loco citato non aptè ostendatur praedicta verba requiri, non potest ostendi vlla esse necessaria; igitur nullum habent fundamentum asserendi verba ad rationem Sacramenti & eius confectionem necessario requiri.

Dices id ex perpetuo Ecclesiae vsu constare.

Resp. iuxta haereticos non posse inde solidum peti argumentum; vel si concedant vsum Ecclesiae probare verba esse necessaria, iam contra sua principia tenentur traditiones admittere: immo tenentur admittere non requiri verba concionatoria, cum perpetuus Ecclesiae vsus etiam fatente Caluino loco à nobis cit. doceat ea non requiri. 3. tenentur admittere quod verba à nobis relata, ex sensu & vsu Ecclesiae requirantur. Dicimus ergo ex praedicto loco Matth. iuxta communem Ecclesiae sensum intellecto haberi, in confectione baptismi verba requiri, eaque non esse concionatoria: quae Ecclesiae sensum, velint nolint, debent haeretici admittere, si velint efficaciter probare requiri verba in Sacramentis.

Dices ex cap. 5. ad Eph. haberi verba esse necessaria, mundas (sc. Ecclesiam) lauacro aquae in verbo vti a.

Resp. 1. neque hinc posse concludi verbum esse necessarium ad Sacramenti confectionem, si secludamus sensum Ecclesiae illa verba interpretantis, quia particulam in verbo vti a possemus aliter intelligere.

Resp. 2. nullo modo hinc haberi, requiri & sufficere verba concionatoria, quia per verbum vitae non intelligitur concio, sed sanctissimae Trinitatis inuocatio, per consuetam formam Ecclesiae.

Probatur 3. conclusio ex Patribus. Basil. lib. de Spiritu sancto, cap. 15. tribus personis ac totidem inuocationibus magnum baptismatis mysterium peragitur. Cyril. catechesi. 3. aqua simplex per Spiritum sanctum Christi & Patris inuocationem accepta virtute sanctitatem consequitur. Ambr. lib. 2. de Sacramentis cap. 5. venit sacerdos, precem dicit ad fontem inuocans Patris nomen, praesentiam Filij, & Spiritus sancti vtiur verbis celestibus: celestia verba quae sunt? quod baptizemus in nomine Patris & Filij & Spiritus sancti. Hi & innumeri alij Patres nunquam meminerunt concionis, quae pro forma Sacramenti adhibeatur, sed

55.

Conclusio 1.
Ad essentiam Sacramenti non requiruntur verba concionatoria.
Prob. 1.

Matth. ult.

Replica soluitur.

Occurritur instantiae Ephel. 5.

56.

Prob. 2. ex Basil. Cyril. Ambros.

Confirm.

Dionys.

Innocent. x.

57.

Prob. 3. ab
absurdo.

58.

Prob. 4.
Caluinista
non rebap-
tizant ba-
ptizatos in
Ecclesia
Catholica.Caluini re-
ponso ex-
ploditur.

inuocationis, verborum celestium &c. quæ scilicet Ecclesia à Christo est edocta: quos omnes redarguere erroris, summa est insipientia, & impudētia.

Confirm. Patres initio Ecclesiæ magna diligentia formas sacramentorum mysteriorum celabant, ne ab ethnicis deriderentur; ergo signum est eas non fuisse concionatorias, cum non fuisset ratio celandi, & irrisionis: neque formæ dici potuissent certæ & inuariatæ, ut PP. videntur insinuare. Videri potest Dion. Areopagita, qui ecclesiasticæ hierarchiæ cap. 1. admonet Timotheum ne sancta sanctorum enuntiet, neque minus perfectis ea tradat. & cap. vlt. ait efficientes consecrationis preces fas non est scripto interpretari, neque eorum arcanum. & Innoc. 1. epist. 1. cap. 3. de Sacramento Confirmationis agens, dicit, *verba verò dicere non possum* (agit de ijs quibus Sacramentum conficitur) *ne magis prodere videar, quam ad consultationem respondere.*

Probatur 3. si ad rationem sacramenti requirentur verba concionatoria, Ecclesia per mille quingentos annos versata fuisset in errore intolerabili; quia vsque ad Caluinum inauditum fuit in Ecclesia quoddam forma Sacramentorum consisteret in concione, nec Ecclesia in Sacramentorum confectione vnquam adhibuit concionem tanquam formā: hic autem error infinitis fuisset perniciosus.

Confirm. baptisimus in Ecclesia passim confertur infantibus qui sunt incapaces percipiende concionis; item in Ecclesia latina passim confertur idiomate latino, qui à plebeis non intelligitur: dici verò nequit Christū Ecclesiam in tam diuturno errore reliquisse, cum ingēti animarum damno; estque alienum à diuina providentia quod Christus Ecclesiæ reliquerit Sacramenta, ex eiusdem institutione requirentia certos ritus ad sui valorem, & eos Ecclesiam non docuerit; vel si docuerit, permiserit statim illos ab eadem ignorari vel negligi cum maximo animarum detrimento, quandoquidem inde sequitur baptisimus in Ecclesia nunquam validè fuisse collatum. Confirm. Ecclesia non errat in materia baptisimi vel Eucharistiæ; ergo dicendum non est eam errare in eorumdem forma, cum non sit minus columna & firmamentum veritatis respectu vnius, quam alterius.

Probatur 4. Caluinus non inbet baptizatos in Ecclesia Catholica rebaptizari, cum ad eius sectam transeunt; cum tamen Ecclesia pro forma baptisimi non requirat vel adhibeat concionem; ergo vel non procedit conformiter suis principijs, vel dicendum eodem tacite fatente non requiri concionem pro forma sacramenti.

2. Caluiniani baptizant infantes, qui tamen concionem nequeunt percipere; igitur vel debent dicere concionem ad confectionem sacramenti non requiri, vel imprudenter immo & sacrilegè eam adhibent, quia imprudenter adhibetur illi qui cognoscitur eam nullo modo posse percipere, prout etiam iuxta Caluinum, infantes percipere nequeunt, quibus non concedit miraculosè rationis vsum. Similiter sacrilegè adhibetur forma Sacramenti ei in quo rationem formæ sortiri non potest; non potest autem in paruulo qui vni concionis nequit percipere, nec potest per eam excitari ad concipiendam fidem de diuinis promissionibus. Idem argumentum fieri potest de surdo, perpetuo amate, & ijs qui cum antea Sacramentum petierunt, illud in fine vitæ sine sensu percipiunt.

Caluinus lib. cit. cap. 16. §. 20. dicit, paruulos non recipere quidem Sacramentum vtiliter pro eo tempore, recipere tamē Sacramentum vtile futurum.

Sed contrā facit quoddam iuxta illius principia descripta forma, ut ostensum est; ergo iuxta illius dogma absolute dicendum non recipere Sacramentum. Adde quod concio non intellecta non possit dici esse vtilis temporis successu. Adde etiam multos paruulos baptizatos ex hac vita discedere antequam ad rationis vsum perueniant.

3. Ex iisdem principijs forma Sacramenti non posset super plebeis alia lingua quam vernacula proferri. 4. ex iisdem sequitur mulierem communiter non posse validè baptizare, cum communiter concionari nequeat: id autem repugnat principijs aliorum hæreticorum de ministris Sacramentorum; de quo infra.

Dico 2. neque requiritur concio ad fructum Sacramenti recipiendum. Fatentur quidem Catholici antequam adulti baptizentur requiri ut sufficienter instruantur in ijs quæ ad fidem pertinent, & non nisi præmissa tali instructione posse baptizari, iuxta illud Matth. vlt. *docete omnes gentes &c.* Sacramentum quod de adultis intelligitur, sed non volunt hanc instructionē esse de diuinis promissionibus, quod scilicet homini remissa sint peccata, & de prædestinatione, ad quarum rerum persuasionem homo excitetur, ut volunt hæretici; neque volunt instructionem seu concionem necessariò coniungi Sacramento ad fructum illius percipiendum, sed tantum volunt baptismo præmittendam instructionem aliquorum mysteriorum, quorum fides exigatur ut adulti possint iustificari: quo tamen non obstante dicunt Sacramentum v. g. baptisimi vtiliter & cum fructu ab aliquo recipi posse, sine præiuncta concione.

Quod patet ex baptismo paruulorum, qui non possunt dici priuari fructu Sacramenti, quia de fide est paruulos baptizatos morietes recipi in regnum celorum, & Deum videre, ut suo loco ostendetur; quod consequi non possunt, nisi peccatum originale per baptismum in illis tollatur, & gratiam sanctificantem consequantur. Confirm. si paruuli non possent fructum Sacramenti recipere, non posset absque sacrilegio Sacramentum eis conferri, utpote incapacibus effectus eiusdem.

Contra priorem conclusionem obijciunt 1. quod Matth. vlt. dicatur *docete omnes gentes baptizantes eos &c.* Obiectio 1. contrari. conclus. Matth. vlt.

Resp. ut suprà id minimè Caluino, vel etiam Lutheranis fauere: Christus enim tantum vult adultos instruendos esse de fidei mysterijs antequam baptizentur, non autem vult concionem vel esse Sacramenti formam, vel Sacramento necessariò coniungendam ad fructum illius percipiendum.

Obijciunt 2. quod dictum ad Ephes. 5. *mundans lauacro aquæ in verbo vitæ* Hier. in eum locum explicet de doctrina. atqui per verbum vitæ designatur forma Sacramenti; igitur iuxta Hier. forma Sacramenti debet continere doctrinam seu verbum doctrinale. Obiectio 2. Ephes. 5. Hieron.

Resp. negando conf. quia Hier. non explicat prædictum locum secundum sensum litteralem, sed secundum mysticum, seu ut ipse dicit tropologicè: non enim per lauacrum intelligit baptismum quem censet conferri verbo doctrinali, sed intelligit quamlibet purgationem, quæ per doctrinam fieri potest, scilicet si iuxta sanam doctrinam auditam mores componantur, & vita emendetur.

Obijciunt 3. Aug. tract. 80. in Ioannem dicens, *unde ista tanta virtus aquæ, ut corpus tangat & cor augetur, nisi faciente verbo; non quia dicitur sed quia creditur? nam & in ipso verbo aliud est sonus transiens, aliud virtus manens: hoc est verbum fidei quod prædicamus.* Obiectio 3. Aug. 80.

mens, ait Apost. &c. igitur forma Sacramenti est concio per quam ad fidem excitetur.

Resp. 1. quid de forma Sacramenti baptismi sentit Aug. & quod non existimauerit esse concionem, sed verba consecratoria, satis constat ex l. 3. de baptismo contra Donatistas cap. 15. ubi dicit: *Quamobrem si Evangelicus verbus in nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti: Marcon baptismum consecrabat, integrum erat Sacramentum.* hæc enim verba inuocationem & consecrationem continent, non verò concionem. 2. ex prædicto loco in Ioan. ubi censet per ipsum verbum accedens ad elementum mundari infantem, quamuis nondum valeat corde credere ad iustitiam (vt ibi Aug.) nec valeat concionem percipere.

Resp. 2. neg. conseq. nam August. solum vult verbum non mundare ratione soni transeuntis; quod vt probet de verbo concionis, id etiam asserit de verbo sacramentali, pro quo

Notandum quod August. id asserat explicans illud Ioan. 15. *Tam vos mundi estis propter sermonem quem locutus sum vobis.* & declarat verbo eam vim non competere, propter sonum transeuntem, v. g. concionem non mundare propter externum sonum, sed ratione fidei, quam in audiente excitat; (eo scilicet modo quo nostra iustificatio fidei tribuitur, quia nimirum fides est initium & radix nostre iustificationis) quam efficaciam verbi vt ostendat, etiam declarat in verbo sacramentali, quod mundat, non ratione soni materialis, sed ratione virtutis latentis, quæ virtus nobis innotescit per fidem: hoc sensu dicit August. verbum mundare, non quia dicitur, sed quia creditur; non quod verbum sacramentale fidem in ministro vel etiam necessario in suscipiente requirat, sed quia nec aquæ nec verborum virtutem in baptismo aliter cognoscimus, quam per fidem, atque adeo licet verbum sacramentale & concionatorium alio atque alio modo speciali mundent, bene tamen potest dici neutrum mundare propter materialem sonum, sed quia creditur: quia in concione credentes iis quæ à concionatore proponuntur, mundantur (eo modo quo fidei iustificatio tribui potest) & proinde concio dicitur mundare ratione fidei, ad quam excitat: Sacramentis autem vim iustificandi inesse per fidem cognoscitur. Vnde ex eo quod August. loco citato dicat in baptismo aquam cor ablueri accedente verbo non quia dicitur sed quia creditur, nullo modo sequitur illud verbum esse concionatorium, seu formam Sacramenti esse concionem.

Ex dictis sequitur verba quibus Sacramentum conficitur esse consecratoria: quod docent Patres cit. & plures alij & constans Ecclesiæ sensus.

ARTICVLVS VII.

Utrum requirantur determinata verba in Sacramentis?

AFFIRMAT. Probat ex eo quod in Sacramentis requirantur determinata res sensibiles, quæ se habent sicut materia; igitur multò magis requiruntur determinata verborum forma, cum determinatio ex parte formæ potissimum sumatur.

Conf. in Sacramentis præcipua vis significandi residet in forma, quæ consulam rerum sensibilibus significationem determinat ad finem cuiusque Sacramenti, vt dictum est; igitur congruum fuit verbum in quibus forma sacramentorum constituitur esse determinata. vbi

Aduerte 1. doctrinam articuli intelligi de Sacramentis nouæ legis, cum supra dixerimus in Sacramentis legis antiquæ nulla verborum forma opus fuisse, etiam iuxta D. Thom. sententiam.

Aduerte 2. doctrinam eiusdem articuli posse intelligi eo sensu, quo intellecta est doctrina articuli 5. quod videlicet minister in consecratione Sacramentorum determinatâ verborum formâ vt debeat, non verò possit pro suo arbitrio formam à Christo præscriptam relinquere, & aliam usurpare. 2. posse etiam intelligi quod congruum fuerit certam verborum formam à Christo Domino institui; quod satis suadet ratio D. Tho. quamuis nihil obstat quod minùs Deus Sacramenta nouæ legis in solis rebus sine verbis instituere potuerit, vel in aliis verbis quam reipsa instituerit. Possit & 3. intelligi quod fuerit conuenientius formam à Christo præscribi, quam arbitrio cuiusque ministri relinqui.

Aduerte 3. determinationem verborum non tam intelligendam de materiali eorum sono, quam de formali sensu: siue enim aliquis baptizando vtatur verbis hebraicis, siue grecis, siue alterius idiomatis, modò sit idem formalis sensus in Ecclesia receptus, verba sufficienter censentur determinata ad Sacramentorum valorem. vide D. Tho. ad i. Ratio est quod verba non sint euecta ad esse sacramentale ratione soni materialis, sed ratione significationis quam ex hominum instituto sortiuntur, & proinde vbi eadem est significatio & formalis sensus apud homines, verba sufficienter censentur determinata: quod etiam docet Ecclesiæ praxis, ex qua nobis innotescit quod licet Christus formam Sacramentorum potuerit adstringere ad certas voces materiales, id tamen minime fecerit, sed voluerit verba pertinere ad formam Sacramentorum ratione sensus significati, & proinde vbi idem est sensus, mutatio vocum materialium non obstat valori Sacramenti. Videri potest Caiet. h. resp. ad 2. & D. Tho. art. sequenti ad 2. vbi

Notandum si de aliqua verborum forma, seu oratione eiusdem vel alterius idiomatis merito dubitetur, num eundem sensum retineat cum forma vulgari, formam esse repetendam, quamuis speculatiuè esset probabile prædictam formam fuisse legitimam.

Ex his patet quod docet D. Thom. resp. ad 3. eam prolationis corruptionem non officere valori formæ & Sacramenti, quæ eundem sensum relinquit, vt si quis ex ignorantia linguæ latinæ baptizans dicat: *Ego te baptizo in nomine Patriæ & Filie & Spiritus sancti* consistit baptismus, vt determinauit Zacharias Papa, & refertur can. *retulerunt* dist. 4. quia licet *Patria* non significet Patrem, tamen vt est pars orationis corruptè prolata, ex communi hominum iudicio non significat aliud. Idem iudicandum est de eo qui ex balbutie vel præcipitantia verba sacramentalia corruptè pronuntiat: si enim communi modo loquendi idem sensus verborum relinquitur, conficit Sacramentum, si verò non relinquitur, Sacramentum non subsistit: proinde semper conandum est vt verba formæ integrè, distinctè, & intelligibiliter proferantur, vt omnis scrupulus euitetur, qui tamen solet attentionem adhibere & curare vt omnia integrè pronuntiet, potest esse securus de forma legitimè pronuntiata, licet in aliquo casu particulari occurrat dubium, num vel omnia verba pronuntiauerit, vel pronuntiauerit satis distinctè.

Sensus articuli.

64.

Verba non sunt determinata quoad sonum materiale, sed quoad sensum formalem.

65.

Corollar. Corruptio formæ quæ relinquit eundem sensum, non obstat valori Sacramenti. Zachar. P.P.